

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2012 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden kehysistä vuosille 2013—2016

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä huhtikuuta 2012 lähettäessään valtioneuvoston selonteon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2013—2016 (VNS 1/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla päättänyt, että muut erikoisvaliokunnat voivat halutes-

saan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- talousjohtaja Timo Norbäck, puolustusministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puolustusvoimauudistus toteutetaan vuosina 2012—2015 hallitusohjelman mukaisesti. Puolustusvaliokunta totesi puolustusvoimauudistuksesta antamassaan lausunnossa (PuVL 3/2012 vp), että sotilaallisen maanpuolustuksen kehittämisen suurimpana haasteena on, mille tasolle puolustuksen rahoituskehys asettuu vuodesta 2015 alkaen. Valiokunta pitää olennaisen tärkeänä sitä, että uskottava puolustuskyky ja puolustusjärjestelmän toimivuus voidaan varmistaa vuoden 2015 jälkeisellä kaudella. Puolustusvoimille on taattava edellytykset täyttää lakisääteiset tehtävänsä ja ylläpitää uskottava kansallinen puolustuskyky myös 2020-luvulle. Puolustusvaliokunta toteaa, että lisäsäästöt vaarantaisivat alueellisen puolustusratkaisun uskottavuuden, ja pitää välttämättömänä, että vuoden 2015 jälkeen puolustusministeriön hallinnonalan kehykset mahdollistavat palaamisen riittävän ja laa-

dukkaan toiminnan edellyttämälle tasolle. Samalla on huolehdittava puolustusvoimien kyvyvyyttä antaa virka-apua koko valtakunnan alueella.

Puolustusvaliokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusministeriön hallinnonalan määrärahakehys supistuu kehyskaudella 2013—2016 hieman yli kymmenellä prosentilla vuoden 2012 tasoon verrattuna. Puolustusmenojen BKT-osuus laskee merkittävästi ollen noin 1,18 prosenttia BKT:stä kehyskauden lopussa. Leikkaus on suurempi kuin muilla hallinnonaloilla keskimäärin. Kehyspäätöksen mukaisten menosäästöjen lisäksi puolustushallinnon on varauduttava myös sisäisiin kustannuspaineisiin. Kehyspäätöksessä siirretään puolustusvoimien toimintamenoihin määrärahoja puolustusmateriaalihankinnoista kehyskaudella vajaat 236 milj. euroa toiminnan tason turvaamiseksi, puolustusvoimauudistuksen toimeenpanon rahoittamiseksi sekä meno- ja kustannuspaineiden kattamiseksi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusvoimien toimintaa joudutaan sopeuttamaan kehyskaudella siten, että reserviläiskoulutusta, harjoitustoimintaa sekä lento- ja alustointia jatketaan supistetulla tasolla. Vuonna 2013 sopeuttamisen lähtökohtana on vuoden 2012 taso. Kertausharjoituskoulutettujen määrä on vähintään 2 000 (27 061 vuonna 2011), varusmiesten maastovuorokausia on vähintään 23 (30 vuonna 2011), Hornet-hävittäjien lentotunteja 8 000 (8 904 vuonna 2011) ja taistelualusvuorokausia 1 100 (1 164 vuonna 2011). Puolustusvaliokunta totesi lausunnossaan puolustusvoimaudistuksesta (PuVL 3/2012 vp) supistusten vaikutusten olevan pitkäkestoisia ja merkittävän asiantuntijalausuntojen mukaan riskinottoa puolustuksessa. Materiaalihankintojen leikkaukset vaikuttavat niin ikään pitkällä tähtäimellä puolustuskykyyn haitallisesti. Esimerkiksi maavoimien alueellisten joukkojen varustamisohjelmaa joudutaan venyttämään 2020-luvulle.

Valiokunta pitää tärkeänä, että puolustusvoimaudistuksesta mahdollisesti saatavat säästöt kohdennetaan puolustusvoimien toiminnan tason palauttamiseen ja materiaallisen valmiuden ylläpitämiseen. Valiokunta pitää oikeana, ettei asevelvollisten koulutuksen laadusta tingitä kehyskaudella, mutta korostaa samalla, että sodan ajan joukkojen suorituskyvyn avaintekijöitä ovat riittävä koulutus ja varustus. Suomen oloissa alueellisen puolustuksen uskottavuus edellyttää moniin muihin eurooppalaisiin valtioihin verrattuna suuremman reservin ylläpitämistä. Valiokunta korostaa, että vuoden 2015 jälkeen varusmiesten maastovuorokausien ja reservin kertausharjoitusten määrän lisääminen on välttämätöntä puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpitämisen kannalta. Valiokunnan mielestä reservin kertausharjoitusten määrän osalta tavoitteena tulee olla kertausharjoitettavien määrän sopeuttaminen sodanajan joukkojen määrään.

Valiokunta kiinnittää huomiota puolustusmateriaalihankintoihin liittyviin siirtyviin määrärahoihin, joita siirtyi vuodelle 2012 320,7 milj. euroa. Siirtyvät määrärahat aiheutuvat pääosin sii-

tä, että talousarviovuodelle budjetoitujen menojen maksatus ei toteudu suunnitellulla tavalla, vaan siirtyy seuraavalle vuodelle. Siirtyneet määrärahat ovat pääosaltaan sopimuksin ja tilauksin sidottuja, eikä niitä voida siltä osin käyttää esimerkiksi lisärahoitustarpeiden kattamiseen. Puolustusvaliokunta toteaa, että puolustushallinnossa on jo pitemmän aikaa yritetty saada siirtyviin eriin liittyvät kysymykset entistä paremmin hallintaan esimerkiksi puolustustamateriaalihankintojen tehostamista suunnitelleiden ns. MATSI-työryhmien suosittamien toimenpiteiden avulla. Valiokunta pitää tärkeänä kehittämistoimenpiteiden jatkamista siirtyvien erien määrän saamiseksi alemmaksi.

Osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan on puolustusvoimien kolmas lakisääteinen tehtävä. Sotilaallisen kriisinhallinnan momenteille (PLM ja UM) esitetään määrärahaa noin 128 milj. vuodelle 2013, 114 milj. vuodelle 2014, 87 milj. vuodelle 2015 ja 74 milj. vuodelle 2016. Määrärahaleikkaus on merkittävä, sillä vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa todettiin, että silloisen vaikutustason (vuoden 2008 lopussa operaatioissa oli 695 sotilasta, vuonna 2012 vastavasti noin 250 sotilasta) ylläpitäminen edellyttää sotilaalliseen kriisinhallintaan käytettävien määrärahojen lisäämistä asteittain 150 milj. euroon.

Kehyspäättöksen seurauksena Suomen osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan laskee alemmalle tasolle kuin koskaan aikaisemmin. Puolustusvaliokunnan mielestä on selvää, että kehyspäättöksestä johtuen uusien vastuiden ottamista kriisinhallintaoperaatioissa joudutaan kehyskaudella tarkastelemaan kriittisesti, esimerkiksi harkittaessa johtovastuun ottamista Irlannilta UNIFIL-operaatiossa tai harkittaessa osallistumista mahdolliseen uuteen kriisinhallintaoperaatioon Afganistanissa vuoden 2014 jälkeen. Valiokunta painottaa, että kriisinhallintaosallistumista ei voida rahoittaa varsinaisesta puolustusbudjetista vaan että kehyksen yli mahdollisesti menevät rahoitustarpeet on katettava lisätalousarviomenettelyllä.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 2 päivänä toukokuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jussi Niinistö /ps	Mikko Savola /kesk
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Ismo Soukola /ps
	Pekka Haavisto /vihr	Eero Suutari /kok
	Timo Heinonen /kok	Pauliina Viitamies /sd (osittain)
	Mika Kari /sd	Sofia Vikman /kok
	Esko Kurvinen /kok	Tuula Väättäinen /sd
	Tuula Peltonen /sd	Jyrki Yrttiaho /vr.
	Eero Reijonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos O-P Jalonen.